

Arkivsak

26/11084-1

Sakshandsamar

Ranveig Gule

Saksgang

Partssammensatt utvalg

Yrkesopplæringsnemnda

Telemark ungdomsråd

Fylkeskommunalt eldreråd

Fylkeskommunalt råd for personer med

funksjonsnedsettelse

Hovedutvalg for utdanning, folkehelse

og tannhelse

Fylkestinget

Møtedato

29.09.2026

29.09.2026

30.09.2026

30.09.2026

01.10.2026

14.10.2026

28.10.2026

Tilstandsrapport for vidaregåande opplæring 2026

Innstilling frå fylkesdirektøren

Tilstandsrapport for vidaregåande opplæring i Telemark 2026 tas til orientering.

Bakgrunn og saksgang

Fylkeskommunen har ansvaret for vidaregåande opplæring i skule og bedrift. Fylkestinget skal minst éin gong i året få informasjon om læringsmiljø, læringsresultat og gjennomføring i vidaregåande opplæring, jf. opplæringslova § 17-12 fjerde ledd.

Saka vart drøfta i medbestemningsmøte 10. september. Partssamansett utval, yrkesopplæringsnemnda, fylkeskommunalt råd for personar med funksjonsnedsetjingar, ungdomsrådet og hovudutval for utdanning, folkehelse og tannhelse får saka til uttale. Fylkesutvalet innstiller til fylkestinget som gjer endeleg vedtak i saka.

Saksopplysningar

Tilstandsrapport for vidaregåande opplæring i Telemark 2026 gir ei samla oversikt over sentrale resultat og utviklingstrekk for skuleåret 2025/26. Rapporten følgjer opp tidlegare tilstandsrapportar og politiske vedtak, og er ein del av fylkeskommunen sitt systematiske arbeid med kvalitetsutvikling i vidaregåande opplæring.

Rapporten skal gi fylkestinget eit kunnskapsgrunnlag for oppfølging av overordna planar, økonomiske prioriteringar og vidare utviklingsarbeid i skulane og fagopplæringa.

Vidaregåande opplæring i Telemark omfatta om lag 5 500 elevar, 840 vaksne deltakarar og 1 700 læringar og lærekandidatar i skuleåret 2025/26. Opplæringa blir gitt ved elleve vidaregåande skular, i lærebedrifter og gjennom mellom anna vaksenopplæringa og oppfølgingstenesta. Elevtalet har auka dei siste to åra, og fleire vel yrkesfag. I 2025/26 gjaldt dette 61 prosent av elevane på Vg1.

Telemark ligg under landsgjennomsnittet i grunnskulepoeng. Elevane som avslutta 10. trinn i 2024/25, hadde i snitt 40,9 poeng, mot 42,2 nasjonalt.

Av elevane som byrja på Vg1 i 2019, oppnådde 83,2 prosent studiekompetanse, fagbrev, sveinebrev eller kompetansebrev innan fem eller seks år. Det er 1,2 prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Gjennomføringa har gått ned for dei siste elevkulla i samla tal, men har auka på yrkesfag og gått noko ned på studieforberedande.

I 2025/26 fullførte og bestod 80,7 prosent av elevane før ny, utsett eller særskild eksamen. Dette er 1,1 prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Yrkesfag hadde høgare del fullført og bestått enn studieforberedande program. Påbygg til generell studiekompetanse fall frå 80 til 69 prosent.

Karakterane og fråværet har utvikla seg positivt. Det gjennomsnittlege totalfråværet gjekk ned frå 7,5 prosent til 6,3 prosent. Telemark er framleis blant fylka med lågast fråvær. Å overskride fråværsgrensa er den vanlegaste årsaka til at elevar ikkje får karakter i fag. Færre elevar fekk karakteren 1 i matematikk 1P og 2P i skuleåret 2025/26, men matematikk er framleis eit fag der mange ikkje består.

Fylkestinget har sett av 17,5 millionar kroner i 2025 og deretter 25 millionar kroner årleg i perioden 2025–2028 for å styrkje vidaregåande opplæring. Midlane skal bidra til at fleire fullfører og består. Skulane har i særleg grad prioritert tiltak innan matematikk, fråværsoppfølging, skulemiljø, språkstøtte og tilrettelegging for minoritetsspråklege elevar.

Dei fleste elevane opplever eit trygt og godt skulemiljø. I 2025 oppgav 2,8 prosent av elevane på Vg1 at dei hadde opplevd mobbing to–tre gonger i månaden eller oftare, mot 6,3 prosent i 2024. Telemark hadde den lågaste del mobbing på skulen i landet.

Det var ein liten nedgang i registrerte hendingar med vald og truslar i ordinær opplæring. Flest hendingar vart registrerte innan individuelt tilrettelagd opplæring. Fylkeskommunen arbeider med førebygging, risikovurdering, opplæring av tilsette, avviksregistrering og samarbeid med politi og andre instansar.

174 elevar med ungdomsrett var registrerte med individuelt tilrettelagd opplæring og planlagd sluttkompetanse på lågare nivå. Det er færre enn året før, då talet var 217. Det er

sett i gang arbeid med ny organisering av arbeidslivs- og kvardagslivstrening frå skuleåret 2027/28.

Innan fagopplæringa var det 1 808 løpande kontraktar per 1. oktober 2025, 73 fleire enn året før. Per 11. august 2026 var 75 prosent av dei aktive søkjarane formidla til lære plass, same del som året før. Talet på ungdommar frå Telemark med lærekontrakt i andre fylke har auka.

Oppfølgingstenesta følgde opp 2 210 ungdommar i 2025/26. Talet har auka etter at aldersgrensa for rett til tenester vart utvida frå 21 til 24 år med ny opplæringslov i 2024. Tenesta følgjer opp ungdom som ikkje er i opplæring eller arbeid, og førebyggjer fråfall blant elevar og lærlingar. Talet på elevar og lærlingar som avbryt opplæringa, følgjer den nasjonale utviklinga.

Vidaregåande opplæring for vaksne er i utvikling. Ny opplæringslov og modulstrukturert opplæring frå august 2024 har gitt fleire vaksne rett til vidaregåande opplæring. Hausten 2025 var om lag 706 deltakarar registrerte i opplæringstilbod for vaksne. Språkstøtte og forsterka norskopplæring er viktige delar av tilbodet.

I medraderettsmøtet 10. september, var dei tillitsvalde særleg opptekne av dei bekymringsfulle tala frå PISA-undersøkinga som blei publisert 8. september. PISA er ei internasjonal undersøking av kompetansen til 15-åringar i naturfag, lesing og matematikk. Resultata viser ein tydeleg tilbakegang i alle dei tre faga sidan 2022. Dei tillitsvalde framheve viktighetene av å setje inn tiltak som styrkjer dei grunnleggjande ferdigheitene i lesing, skriving, rekning, i tillegg til dei digitale ferdigheitene. Det kan bidra til at fleire fullfører og består vidaregåande opplæring.

Rapporten inneheld òg eit kapittel der skulane sjølve gjev si eiga vurdering av resultata i skuleåret 2025/26. Fylkesdirektøren legg til grunn at desse innspela er drøfta lokalt ved kvar skule slik at biletet som fremjast er representativt.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvensar

Saka gjeld orientering om tilstanden i vidaregåande opplæring og har ikkje i seg sjølv økonomiske konsekvensar. Fylkestinget har løyvd 17,5 millionar kroner i 2025 og deretter 25 millionar kroner årleg i økonomiplanperioden 2025–2028 til styrking av vidaregåande opplæring. Midlane blir nytta til tiltak som skulane prioriterer i utviklingsplanane sine.

Administrativt inngår oppfølginga av rapporten i fylkeskommunen sitt ordinære arbeid med kvalitetsutvikling, kvalitetsdialogar, utviklingsplanar, internkontroll og oppfølging av skulane, fagopplæringa og andre opplæringsarenaer.

Juridisk er rapporteringa forankra i opplæringslova § 17-12 fjerde ledd. Rapporten omtalar også rettar og plikter etter opplæringslova knytte til mellom anna skulemiljø, oppfølgingsteneste, individuelt tilrettelagd opplæring, rekvalifisering og vidaregåande opplæring for vaksne.

Konsekvensar for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Saka har ikkje direkte konsekvensar for fylket sine klimamål.

Fylkesdirektørens vurdering

Tilstandsrapporten for vidaregåande opplæring 2026 gir eit samla bilete av resultata i skuleåret 2025/26. Rapporten viser positiv utvikling på fleire område. Fleire fullfører og består på yrkesfag, nedgangen på dei studieførebuande programma har stansa, og fråværet går ned. Karaktersnittet har auka, og Elevundersøkinga og Lærlingundersøkinga viser at dei fleste elevar og lærlingar opplever eit trygt og godt læringsmiljø.

Samtidig ligg Telemark under landsgjennomsnittet for fullført og bestått og grunnskulepoeng. Matematikk er framleis eit fag der mange elevar strevar med å bestå. Mange elevar på påbygg til generell studiekompetanse bestod heller ikkje skuleåret. Talet på elevar og lærlingar som avbryt opplæringa, følgjer den nasjonale utviklinga.

Arbeidet med tiltak for betre gjennomføring, redusert fråvær, eit trygt skulemiljø og tilrettelegging for elevar med ulike behov må halde fram. Det er viktig at skulane involverer dei tilsette og forankrar tiltaka lokalt. Då kan tiltaka møte behova ved kvar einskild skule, og skulane kan bruke rammene på best mogleg måte.

Fylkesdirektøren vurderer resultata frå PISA-undersøkinga 2025 som grunn til generell bekymring, og meiner rapporten gir eit godt grunnlag for vidare politisk og administrativ oppfølging. Arbeidet med delmåla i Strategi for vidaregåande opplæring 2026–2031 skal sikre at alle elevar får ei likeverdige opplæring og høve til å utvikle potensialet sitt slik at fleire gjennomfører vidaregåande opplæring på sitt nivå.

Vedlegg:

Tilstandsrapport for vidaregåande opplæring 2026

Vedlegg - Tiltak for økt gjennomføring